

ABSTRACTS

PAMELA ARMSTRONG

295–335

Byzantine Thebes: excavations on the Kadmeia, 1980 (*Plates 29–36*)

In May and June 1980 Dr K. Demakopoulou undertook exploratory excavations on behalf of the Greek Archaeological Service in the central square of the city of Thebes. Deposits of the Byzantine and later periods continued down for more than 5 metres. The finds, primarily from domestic habitation, are presented here.

Η Βυζαντινή Θήβα· ανασκαφές στην Καδμεία, 1980 (πιν. 29–36)

Το Μάιο και Ιούνιο του 1980 η Δρ Κ. Δημακοπούλου ανέλαβε δοκιμαστικές ανασκαφές εκ μέρους της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας, στην κεντρική πλατεία της Θήβας. Βρέθηκαν αποθέτες των βυζαντινών και μεταγενεστέρων περιόδων με βάθος πάνω από 5 μέτρα. Στο άρθρο αυτό παρουσιάζονται τα ευρήματα, που είναι κυρίως οικιακού χαρακτήρα.

DONALD M. BAILEY

221–49

Excavations at Sparta: the Roman stoa, 1988–91. Preliminary report, part 1. (b) Hellenistic and Roman pottery

The pottery described comes from areas of the Roman stoa that were selected by the excavators as important. Most groups contained quantities of local tiles, glazed or unglazed, and large numbers of unidentifiable body sherds. The vast majority of the pottery was locally made and is micaceous, normally very micaceous. Its normal colour is orange of various shades, but it can be a light brown; fired in a reducing atmosphere the body is grey, and this can have a grey slip. There was considerable use of black glaze and red-to-brown slip on Laconian vessels, both coarse and fine; black glaze seems to have been in use at Sparta well into the 1st cent. AD. The generally late hellenistic and Roman Laconian vessels from these contexts are largely unknown archaeologically, and dating is thus at a preliminary stage. Very few imports were found, but these represent the main dating criteria. The hellenistic and Roman pottery found in the Roman stoa, limited as it is, can only be regarded as material for the beginning of a corpus of the many local forms of the period.

Ανασκαφές στη Σπάρτη· η ρωμαϊκή στοά, 1988–91. Μια πρώτη αναφορά, 1ο μέρος. (β) Ελληνιστική και ρωμαϊκή κεραμική

Η κεραμική που περιγράφεται εδώ προέρχεται από σημεία της ρωμαϊκής στοάς που επέλεξαν οι ανασκαφείς σαν τα πιο σημαντικά. Οι περισσότερες ομάδες περιλαμβάνουν ποσότητες τοπικών κεράμων (είτε με βαφή είτε άβαφων) και ένα μεγάλο αριθμό μη διαγνωστικών οστράκων από το σώμα αγγείων. Το μεγαλύτερο μέρος της κεραμικής είναι τοπικής κατασκευής και ο πηλός περιέχει συνήθως πολύ μαρμαρυγία. Το συνηθισμένο χρώμα είναι πορτοκαλλί διαφόρων αποχρώσεων, αλλά απαντάται και το ανοιχτό φαιό. Το σώμα είναι γκριζό, οφειλόμενο στο ψήσιμο μέσα σε μη οξυγονούχα ατμόσφαιρα, και συχνά φέρει γκριζωπό επίχρισμα. Στα λακωνικά αγγεία, και τα χοντροειδή και τα λεπτά, γινόταν συχνά χρήση μελανής βαφής και ερυθρο-φαιού επίχρισματος. Η χρήση μελανής βαφής φαίνεται ότι συνέχισε για αρκετό διάστημα και τον 1ο αιώνα μ.Χ. Τα όψιμα ελληνιστικά και ρωμαϊκά λακωνικά αγγεία από τα αποθέματα αυτά είναι γενικά άγνωστα στους αρχαιολόγους και γιαυτό η χρονολόγησή τους βρίσκεται σε πρώιμο στάδιο. Βρέθηκαν πολύ λίγα εισηγμένα αγγεία, αλλά αυτά παρέχουν τα βασικά κριτήρια για την χρονολόγηση των υπολοίπων. Η ελληνιστική και ρωμαϊκή κεραμική που βρέθηκε στην ρωμαϊκή στοά, μολοντί περιορισμένη, μπορεί να θεωρηθεί σαν το πρώτο υλικό για την δημιουργία ενός πληρούς καταλόγου των πολυάριθμων τοπικών κεραμικών τύπων που ανήκουν στις περιόδους αυτές.

G. CADOGAN, P. M. DAY, C. F. MACDONALD, J. A. MACGILLIVRAY, N. MOMIGLIANO, T. M. WHITELAW, and D. E. WILSON 21–8

Early Minoan and Middle Minoan pottery groups at Knossos

This paper is a summary of the results of a workshop held at Knossos in August 1992. The aims of the workshop were to examine the most coherent and reliable deposits, place them in a chronological sequence, and decide on common terminologies and definitions. This brief paper provides a framework and serves as a common introduction to various detailed studies of Knossian EM–MM pottery by the various authors which have appeared, are in press, or are forthcoming.

Ομάδες πρώιμης και Μέσης Μινωϊκής κεραμεικής της Κνωσού

Το άρθρο αυτό είναι μια περίληψη των συμπερασμάτων όπου κατέληξε ένα εργαστήριο που έλαβε χώρα στην Κνωσό τον Αύγουστο του 1992. Σκοπός ήταν να μελετηθούν τα πιο διαυγή και αξιόπιστα αποθέματα, να τοποθετηθούν σε μια χρονολογική σειρά και να ληφθούν αποφάσεις για κοινή ορολογία και κοινούς ορισμούς. Το σύντομο αυτό άρθρο παρέχει ένα πλαίσιο για μια τέτοια ταξινόμηση και αποτελεί συγχρόνως μια συλλογική εισαγωγή στις διεξοδικές μελετές διαφόρων συγγραφέων πάνω στην Πρώιμη Μινωϊκή–Μεσομινωϊκή κεραμεική, που έχουν ήδη δημοσιευθεί ή που τώρα τυπώνονται ή που πρόκειται να δημοσιευθούν σύντομα.

B. F. COOK

183–5

The Parthenon, east pediment A–C (*Plates 17–18*)

A new examination, prompted by Dr Peter Calligas, of Parthenon East Pediment C (two horses of Helios), suggests that the underside was trimmed when the group was installed in the pediment. The recutting of pedimental sculptures of the Parthenon to fit beneath the raking cornice is well attested for other figures, but has not previously been suggested for this block.

Το ανατολικό αέτωμα Α–Γ του Παρθενώνα (πιν. 17–18)

Μια νέα εξέταση του ανατολικού αετώματος Γ του Παρθενώνα (δύο άλογα του Ηλίου), που έγινε με παρότρυνση του Δρα Πέτρου Καλλιγά, οδήγησε στο συμπέρασμα ότι το κάτω μέρος της βάσης του είχε κοπεί, πριν το σύνολο τοποθετηθεί στο αέτωμα. Η κοπή αετωματικών αγαλμάτων του Παρθενώνα για να χωρέσουν στη γωνία που σχηματίζεται κάτω από το γείσο έχει αποδειχθεί για άλλες μορφές αλλά είναι η πρώτη φορά που γίνεται η ίδια πρόταση όσον αφορά το κομμάτι αυτό.

NIKOS EFSTRATIOU

135–71

The archaeology of the Greek uplands: the early iron age site of Tsouka in the Rhodope mountains (*Plates 7–16*)

The upland areas of Greece have long been outside the main focus of archaeological interest. With regard to prehistoric research, mountains were never seen as potential habitation areas, and recovery techniques had to address unusual environmental and geomorphological situations. Research in the Rhodopi mountains initiated by Komotini Museum attempts to illustrate some aspects of this upland archaeology. This article presents the results of excavation at an early iron age site which appears to give an insight into the habitation behaviour of the Thracian mountain population at the end of the 2nd millennium BC. It is proposed for the first time that a number of the so-called Thracian places found scattered all over the Rhodopi mountains are not, as at first thought, fortified acropoleis but sites with special functions, serving an agricultural and pastoral economy. It is further suggested that ethnoarchaeological observations can serve as valuable explanatory hypotheses which can be tested against the available excavation data.

Η αρχαιολογία της ορεινής Ελλάδας· μια θέση της Πρώιμης εποχής του Σιδήρου στη Τσούκα της Ροδόπης (πιν. 7–16)

Το άρθρο αυτό παρουσιάζει ένα μέρος από τις αρχαιολογικές έρευνες που έγιναν τα τελευταία χρόνια από το Μουσείο της Κομοτηνής στο χώρο της ορεινής Ροδόπης. Πιο συγκεκριμένα υπάρχει μια εκτενής αναφορά στην ανασκαφή μιας ορεινής θέσης της Πρώιμης Εποχής του Σιδήρου και στα ερμηνευτικά προβλήματα που αυτή παρουσιάζει. Μέσα από μια ελλειπή ακόμα (θεωρητικά και μεθοδολογικά) αντιμετώπιση των αρχαιολογικών παρατηρήσεων, επιχειρείται η χρησιμοποίηση εθνοαρχαιολογικών παρατηρήσεων για την ερμηνεία του χαρακτήρα της θέσης αλλά και της χρήσης συγκεκριμένων κατασκευών. Έτσι διατυπώνεται η άποψη ότι είναι πιθανό κάποιες από τις θέσεις της Πρώιμης Εποχής του Σιδήρου που έχουν εντοπιστεί στην ορεινή Θράκη και οι οποίες χαρακτηρίζονται ως ακροπόλεις με οχυρωματικό ή λατρευτικό χαρακτήρα να είναι απλά εγκαταστάσεις γεωργοκτηνοτροφικής εκμετάλλευσης στα πλαίσια μιας ορεινής οικονομίας. Μια τέτοια διαχρονική παραγωγική διαδικασία προσπαθούν να ανιχνεύσουν και οι εθνοαρχαιολογικές προτάσεις που διατυπώνονται.

DAVID W. J. GILL

173–81

The temple of Aphaia on Aegina: further thoughts on the date of the reconstruction

The publication of further ceramic material from the terrace fills surrounding the temple of Aphaia on Aegina brings into question the present date assigned to the reconstruction by the excavation team. The cumulative effect of black-figured, red-figured, and black-glossed pottery, as well as lamps and amphorae from the terrace fills, seems to indicate that the temple may be later than the Persian wars. Much of the late material finds parallels from contexts in the Athenian Agora which are usually thought, on the conventional chronology, to date from the time of the Persian wars. If the revised views of these contexts are taken into account, then the temple of Aphaia may have to be dated lower still.

Ο ναός της Αφαίας στην Αίγινα· συμπληρωματικές σκέψεις πάνω στην χρονολόγηση της ανοικοδόμησης

Η δημοσίευση συμπληρωματικού κεραμεικού υλικού από τις επιχώσεις των αναλημμάτων που περιβάλλουν το ναό της Αφαίας στην Αίγινα γεννά αμφιβολίες ως προς τη χρονολογία που έδωσαν οι ανασκαφείς του ναού στην ανοικοδόμησή του. Το σύνολο των πληροφοριών που παρέχει η μελανόμορφος, ερυθρόμορφος και μελανοβαφής κεραμική καθώς και οι λύχνι και αμφορείς που βρέθηκαν στις επιχώσεις υποδεικνύει ότι ο ναός πιθανόν να χτίστηκε μετά τους Περσικούς πολέμους. Ένα μεγάλο μέρος του μεταγενέστερου υλικού έχει ομοιότητες με ευρήματα από την Αγορά των Αθηνών, που συχνά τοποθετούνται (σύμφωνα με την συμβατική χρονολογία) στην εποχή των Περσικών. Αν λάβουμε υπ' όψη την αναθεώρηση της χρονολόγησης των ευρημάτων της Αγοράς, τότε ο ναός της Αφαίας ίσως θα πρέπει να τοποθετηθεί ακόμη πιο αργά.

GARTH GILMOUR

125–34

Aegean sanctuaries and the Levant in the Late Bronze Age

In a recent paper by O. Negbi it was argued that certain late bronze age Aegean temples owe elements of their design to influence from the Levant. Architectural features such as corner platforms, a 'bent-axis' approach, and twin temples, and cultural features such as the presence of 'smiting god' figurines, are analysed. It is concluded that there is no evidence that Aegean shrines were built according to a Canaanite model, and that there was no Canaanite cultic influence in the Aegean during the Late Bronze Age. If anything, the reverse applied in the early Iron Age, when the influence of the Sea Peoples is seen in some cultic architecture in the Levant.

Ιερά του Αιγαίου και της Εγγύς Ανατολής κατά την Ύστερη εποχή του Χαλκού

Σ' ένα πρόσφατο άρθρο της, η O. Negbi υποστηρίζει ότι ωρισμένα στοιχεία σε ναούς του Αιγαίου της Ύστερης Εποχής του Χαλκού οφείλουν το σχέδιό τους σε επιρροές από την Εγγύς Ανατολή. Στο παρόν

άρθρο αναλύονται αρχιτεκτονικά στοιχεία όπως γωνιακές εξέδρες, προσβάσεις με τεθλασμένο άξονα και διπλοί ναοί, καθώς και πολιτιστικά χαρακτηριστικά όπως η εμφάνιση ειδωλίων του 'πατάσσοντος θεού'. Συμπεραίνεται ότι δεν υπάρχει ένδειξη ότι τα ιερά του Αιγαίου χτίστηκαν πάνω σε Χανααναία πρότυπα, ούτε ότι υπήρξε καμία πολιτιστική επιρροή της Χαναάν στο Αιγαίο, κατά την εποχή του Χαλκού. Αντίθετα, μπορεί να πει κανείς ότι κατά την πρώιμη εποχή του Σιδήρου η επίδραση των Λαών της Θάλασσας φαίνεται καθαρά στην λατρευτική αρχιτεκτονική της Εγγύς Ανατολής.

GLYNIS JONES and PAUL HALSTEAD

103–4

An early find of 'fava' from Thebes

A polychrome style krater from an LH I A destruction level in Thebes contained charred seeds of *Vicia faba* L. (field bean), which had been split in the manner of Greek 'fava' (φάβα). The growing archaeological evidence for late bronze age consumption of pulses contrasts with their absence from the Linear B archives. Consumption of the field bean as fava affects the intake of toxins which may cause lethal anaemia, but may also afford protection against malaria.

Ένα πρώιμο εύρημα φάβας από τη Θήβα

Ένας κρατήρας του πολύχρωμου ρυθμού βρέθηκε σε στρώμα καταστροφής της ΥΕ 1α στη Θήβα. Περιέχει απανθρακωμένους σπόρους της *Vicia faba* L. (κουκκί), οι οποίοι ήταν κομμένοι με τον τρόπο της σημερινής 'φάβας'. Η αύξηση των αρχαιοβοτανικών ενδείξεων για την κατανάλωση οσπρίων στην ΥΧ αντιπαραβάλλεται με την απουσία τους από τα αρχεία της Γραμμικής Β. Η κατανάλωση των κουκκιών στη μορφή φάβας επηρεάζει την ποσότητα των τοξινών στον οργανισμό που μπορούν να προκαλέσουν θανατηφόρα αναιμία αλλά και να προστατέψουν κατά της ελονοσίας.

GLYNIS JONES and PAUL HALSTEAD

1–3

Charred plant remains from neolithic–bronze age Platia Magoula Zarkou, Thessaly

Charred plant remains of middle neolithic to middle bronze age date indicate the processing for storage or consumption of emmer (*Triticum dicoccum*), hulled six-row barley (*Hordeum vulgare*), bitter vetch (*Vicia ervilia*) and acorns (*Quercus sp.*). Samples of emmer, barley, and bitter vetch from an early bronze age destruction level are valuable evidence for economic diversification at a household level.

Απανθρακωμένα κατάλοιπα φυτών από τη νεολιθική εποχή έως την εποχή του Χαλκού προερχόμενα από την Πλατεία Μαγούλα Ζάρκου της Θεσσαλίας

Απανθρακωμένα κατάλοιπα φυτών, χρονολογούμενα από τη Μέση Νεολιθική έως τη Μέση Χαλκοκρατία, αποδεικνύουν την επεξεργασία για αποθήκευση ή για κατανάλωση του δίκοκκου σιταριού (*Triticum dicoccum*), του ντυμένου εξάστιχου κριθαριού (*Hordeum vulgare*), του ροβιού (*Vicia ervilia*) και του βελανιδιού (*Quercus sp.*). Δείγματα δίκοκκου σιταριού, κριθαριού και ροβιού από στρώμα καταστροφής της Πρώιμης Χαλκοκρατίας είναι χρήσιμες μαρτυρίες για την διαφοροποίηση της τροφής στο επίπεδο της οικιακής οικονομίας.

KATERINA KOPAKA

93–102

New evidence on the pottery from the early excavations at the palace of Knossos

The aim of this paper is to present some new evidence on the pottery discovered during the very first exploration of the Palace of Knossos, conducted in 1878–9 by Minos A. Kalokairinos. It deals with a series of drawings executed by John L. Myres on his visit to the excavator's collection in 1893. The drawings are kept in the Ashmolean Museum archives and depict a total of twenty-one sherds (ten of which were already known from previous publications) and one whole vase.

Νέα στοιχεία για την κεραμική του ανάκτορου της Κνωσού από τις παλαιές ανασκαφές

Σκοπός του άρθρου είναι να παρουσιάσει κάποια νέα στοιχεία για την κεραμική που αποκαλύφθηκε κατά τη διάρκεια της πρώτης διερεύνησης του ανακτόρου της Κνωσού, το 1878–1879, από τον Μίνωα Α. Καλοκαιρινό. Πρόκειται για σειρά σχεδίων που εκπόνησε ο John L. Myres, όταν, το 1893, επισκέφθηκε τη συλλογή του ανασκαφέα. Τα σχέδια αυτά φυλάσσονται σήμερα στα αρχεία του Ashmolean Museum στην Οξφόρδη, και αποδίδουν, συνολικά, είκοσι ένα όστρακα (δέκα από τα οποία ήταν ήδη γνωστά από προηγούμενες δημοσιεύσεις) και ένα ολόκληρο αγγείο.

A. LEONARD, M. HUGHES, A. MIDDLETON, and L. SCHOFIELD

105–23

The making of Aegean stirrup jars: technique, tradition, and trade (*Plates 1–6*)

This paper presents the results of a project designed to investigate the techniques used to make late bronze age Aegean stirrup-jars and to determine whether the identified techniques were influenced by regional-cultural factors. The project was initiated by the need to address the question of whether 12th-cent. BC stirrup-jars from Tell es-Sa'idiyeh in the Jordan valley, apparently of local clay, were made by local potters or by immigrant Mycenaeans. The stirrup-jars studied comprised examples from Tell es-Sa'idiyeh, Gezer, the Greek mainland, Aegina, Rhodes, Cyprus, Caria, and Egypt. Xeroradiography was used to elucidate variations in construction techniques, and the findings were tested by practical experimentation. The observations indicate that there is a degree of linkage between the techniques of manufacture and cultural background. In order to make the discussion of production techniques more secure, neutron activation analyses were also carried out; these provided information on the place of manufacture as opposed to the find-spot, and have also thrown some interesting light on patterns of trade in the Mediterranean area towards the end of the Late Bronze Age.

Η κατασκευή ψευδόστομων αμφορέων στο Αιγαίο· τεχνική, παράδοση και εμπόριο (πιν. 1–6)

Στο άρθρο αυτό παρουσιάζονται τα συμπεράσματα μιας εργασίας, που ανέλαβαν οι συγγραφείς με σκοπό την διερεύνηση των μεθόδων κατασκευής ψευδόστομων αμφορέων στην Ύστερη Εποχή του Χαλκού στο Αιγαίο, και την διαλεύκανση του προβλήματος εάν οι μέθοδοι αυτοί δέχθηκαν τοπικο-πολιτιστικές επιρροές ή όχι. Η εργασία ξεκίνησε από την ανάγκη να δοθεί απάντηση στο ερώτημα εάν οι ψευδόστομοι αμφορείς του 12ου αι. π.Χ. που βρέθηκαν στο Tell es-Sa'idiyeh στην κοιλάδα του Ιορδάνη και που είναι προφανώς από τοπικό πηλό κατασκευάστηκαν από ντόπιους αγγειοπλάστες ή από μετανάστες Μυκηναίους. Οι αμφορείς που μελετήθηκαν προέρχονται από το Tell es-Sa'idiyeh, το Gezer, την ηπειρωτική Ελλάδα, την Αίγινα, Ρόδο, Κύπρο, Καρία και Αίγυπτο. Χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος της ξηροραδιογραφίας για να διαφοροποιηθούν οι μέθοδοι κατασκευής, και τα συμπεράσματα επιβεβαιώθηκαν με πρακτικά πειράματα. Οι παρατηρήσεις που έγιναν υποδεικνύουν κάποια σχέση ανάμεσα στις μεθόδους παραγωγής και το πολιτιστικό περιβάλλον. Για να δοθεί περισσότερη ακρίβεια στην εξέταση των μεθόδων κατασκευής, έγιναν επίσης αναλύσεις με τη μέθοδο NAA που προσέφεραν πληροφορίες για τους τόπους παραγωγής (σε αντίθεση με τους τόπους εύρεσης) και έδωσαν αφορμή να γίνουν ενδιαφέρουσες παρατηρήσεις πάνω στην κίνηση του εμπορίου στην περιοχή της Μεσογείου προς το τέλος της Ύστερης Εποχής του Χαλκού.

V. MISSAILIDOU-DESPOTIDOU

187–217

A hellenistic inscription from Skotoussa (Thessaly) and the fortifications of the city (*Plates 19–22*)

In 1983 the Larisa Museum received an inscribed stele, purporting to be from the farming area of Agia Triada. Even today, parts can be seen in this area of the fortifications of an ancient city, thought to be the Thessalian Skotoussa. The inscription comprises 154 lines, and is written in the Thessalian (Pelasgian) dialect; it dates from 197–185 BC. It is a decree of the city (which is now proved to be Skotoussa), and

concerns the description of a zone inside and outside the city walls, which was to contain no privately owned land. The decree was passed as part of the reorganization of the defences of the city after the collapse of Macedonian supremacy in the region. The zone was defined in detail using as reference points the towers, distances between the towers, and other sections of the walls, as well as parts of the city adjoining the wall. The result of such a systematic body of cross-reference is a description of nearly the whole of the city's fortifications. Following a topographic survey of the Agia Triada region, and taking into account older surveys, a restoration of the course of the wall is attempted. Using the inscription as a guide, a comparison is made between the sections of the wall that are described, together with other place-names appearing in the inscription, and the surviving ruins at Agia Triada.

Μια ελληνιστική επιγραφή από τη Σκοτούσσα Θεσσαλίας και τα τείχη της πόλης (πιν. 19–22)

Το 1983 παραδόθηκε στο Μουσείο Λάρισας μια ενεπίγραφη στήλη με τη μαρτυρία ότι προέρχεται από την αγροτική περιοχή της Αγίας Τριάδας Λάρισας. Στην περιοχή αυτή διακρίνονται και σήμερα τμήματα τειχών μιας αρχαίας πόλης η οποία ταυτίζεται με τη Θεσσαλική Σκοτούσσα. Η επιγραφή αποτελείται συνολικά από 154 στίχους. Είναι γραμμένη στη Θεσσαλική (Πελασγιοτική) διάλεκτο και χρονολογείται στα χρόνια 197–185 π.Χ. Πρόκειται για ψήφισμα της πόλεως, που αποδεικνύεται ότι είναι η Σκοτούσσα, και αφορά τον ορισμό της ελεύθερης από ιδιοκτησίες ζώνης μέσα και έξω από το τείχος. Το ψήφισμα εντάσσεται μέσα στα πλαίσια της επανοργάνωσης του αμυντικού συστήματος της πόλης μετά την πτώση της μακεδονικής κυριαρχίας στην περιοχή. Ο ορισμός της ελεύθερης ζώνης γίνεται λεπτομερειακά με σημεία αναφοράς στους πύργους, στα μεταπύργια διαστήματα και σε άλλα τοπογραφικά στοιχεία του τείχους, αλλά και των περιοχών της πόλης που γειτνιάζουν σ' αυτό. Αποτέλεσμα της διεξοδικής αυτής αναφοράς είναι η περιγραφή ολόκληρου σχεδόν του τείχους της πόλης. Μετά από μια τοπογραφική έρευνα στην περιοχή της Αγίας Τριάδας και λαμβάνοντας υπόψη τις παλιότερες τοπογραφικές μελέτες, γίνεται μια σχεδιαστική αποκατάσταση της πορείας του τείχους. Ακόμη, επιχειρείται με οδηγό την επιγραφή η συσχέτιση των περιγραμμένων τμημάτων του τείχους και των άλλων τοπωνυμίων με τα σημερινά λείψανα της Αγίας Τριάδας.

MARINA PANAGIOTAKI

29–47

Sealings from the Olive Press Room, Knossos: new information from the unpublished notes of Sir Arthur Evans

This paper is based mainly on an unpublished page with drawings, made by Arthur Evans, dealing with sealings recovered from the Olive Press Room, Knossos. In order to date the sealings identified through Evans's drawings, an attempt is made to place them in their correct stratigraphic perspective; this is done by studying the stratigraphy of the Olive Press Room as presented by Evans in two of his notebooks.

Σφραγίσματα από το Olive Press Room της Κνωσού· νέα στοιχεία από τις δημοσιευτές σημειώσεις του Sir Arthur Evans

Αυτό το άρθρο είναι βασισμένο σε μια αδημοσίευτη σελίδα σημειώσεων του Arthur Evans που βρέθηκε πρόσφατα με σκίτσα των σφραγισμάτων από το Olive Press Room της Κνωσού. Για να χρονολογηθούν τα σφραγίσματα τα οποία αναγνωρίστηκαν από τα σχέδια του Evans, γίνεται μια προσπάθεια να τοποθετηθούν στην σωστή τους στρωματογραφική θέση· έτσι μελετάται η στρωματογραφία του Olive Press Room όπως παρουσιάζεται από τον Evans σε δύο από τα ημερολόγιά του.

MARINA PANAGIOTAKI

49–91

The Temple Repositories of Knossos: new information from the unpublished notes of Sir Arthur Evans

A set of notes found in the Ashmolean Museum Archives, unknown until now, and written by Sir Arthur Evans, has provided the basis for this paper. In them, Evans made annotated drawings of the most important objects recovered from the Temple Repositories of the Palace at Knossos, as well as of the Repositories

themselves. Some ideas and issues developed in Evans's subsequent publications can be traced in their first forms in these notes. It is very significant that next to each drawing Evans wrote a figure, evidently the total of similar objects—something he did not do to such an extent in the publications. The section dealing with the sealings may reveal their actual number, as well as a certain confusion between the actual impressed surfaces and the sealings themselves. Reproductions of Evans's pages, transcriptions, and the author's comments on important points make up the bulk of the article. A more complete and enlarged corpus of the objects is now feasible; here an abbreviated catalogue of the newly identified objects is appended.

Τα Θησαυροφυλάκια της Κνωσού· νέα στοιχεία από τις αδημοσίευτες σημειώσεις του Sir Arthur Evans

Το άρθρο στηρίζεται σε αδημοσίευτες σημειώσεις του Sir Arthur Evans που βρέθηκαν πρόσφατα στο Μουσείο Ashmolean της Οξφόρδης. Σ' αυτές ο Evans παραθέτει μια σειρά από σχέδια με σχόλια για τα πιο σημαντικά αντικείμενα των Θησαυροφυλακίων, καθώς και για τα ίδια τα Θησαυροφυλάκια. Μερικές ιδέες που ο Evans ανέπτυξε στις μετέπειτα δημοσιεύσεις του διακρίνονται ήδη μέσα από αυτές τις σημειώσεις. Σημαντικό είναι το γεγονός ότι δίπλα σε κάθε σχέδιο ο Evans σημειώνει έναν αριθμό, προφανώς σύνολο όμοιων αντικειμένων, κάτι που δεν έκανε στις δημοσιεύσεις του. Οι σημειώσεις που αναφέρονται στα σφραγίσματα αποκαλύπτουν ίσως τον πραγματικό τους αριθμό αλλά συγχρόνως και κάποια σύγχυση ανάμεσα στα αποτυπώματα των σφραγίδων και στα ίδια τα σφραγίσματα. Τα κείμενα του Evans έχουν μεταγραφεί, και σχολιάζονται τα πιο σημαντικά σημεία. Ένας πιο πλήρης και εκτεταμένος κατάλογος αντικειμένων γίνεται πλέον εφικτός· το άρθρο αυτό απαριθμεί μόνο εν συντομία το υλικό που αναγνωρίστηκε χάρη στις σημειώσεις αυτές.

JOHN K. PAPADOPOULOS

337–52

The correspondence of A. J. B. Wace in the library of the Australian Archaeological Institute at Athens

In 1986 a donation of books deriving from the library of A. J. B. Wace was presented to the Australian Archaeological Institute at Athens. It was Wace's habit to keep some of his correspondence with scholars and friends in books either written by those scholars or closely connected with their work. Over fifty letters and other papers were tucked away in eight volumes, mostly dating from 1946–51 though including some earlier items. The correspondence deals with a wide range of subjects of some archaeological and historical interest, and includes several letters from Ernst Meyer, here transcribed in full. The correspondence is catalogued here, and indexes are provided.

Η αλληλογραφία του A. J. B. Wace στη βιβλιοθήκη του Αυστραλιανού Αρχαιολογικού Ινστιτούτου Αθηνών

Το 1986 έγινε μια δωρεά βιβλίων από τη συλλογή του A. J. B. Wace στο Αυστραλιανό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο Αθηνών. Ο Wace συνήθιζε να φυλάει την αλληλογραφία του με συναδέλφους μέσα σε βιβλία που είχαν γράψει οι ίδιοι ή που είχαν σχέση με το επιστημονικό τους έργο. Πάνω από 50 γράμματα και άλλα έγγραφα βρέθηκαν ανάμεσα σε οχτώ βιβλία, και καλύπτουν κυρίως την περίοδο 1946–1951, αν και μερικά χρονολογούνται νωρίτερα. Η αλληλογραφία καλύπτει πολλά θέματα αρχαιολογικού και ιστορικού ενδιαφέροντος, και περιλαμβάνει γράμματα του Ernst Meyer προς τον Wace, που μεταγράφονται ολόκληρα στο άρθρο. Τα έγγραφα κατατάσσονται εδώ σε ένα κατάλογο με ευρετήρια.

G. D. R. SANDERS

251–86

Excavations at Sparta: the Roman stoa, 1988–91. Preliminary report, part 1. (c) Medieval pottery (*Plates 23–6*)

Contexts recently excavated by the BSA in the Roman stoa at Sparta contain pottery dating from the 12th to early 14th centuries. The bulk of the material dates to the first half of the 13th cent., and demonstrates that certain styles of pottery decoration, once considered to be mainly 12th-cent. in date, continue in currency much longer. These contexts show that Champlevé (Morgan's 'Incised ware') decorated with animal

motives in the tondo are companion pieces of Glaze Painted (Morgan's 'Green and Brown Painted group V') and late Slip Painted wares. The descriptively (but confusingly) named 'Protogeometric' style of plain-ware decoration is also one that remains in currency. Cooking-vessels are almost exclusively handmade, in a very coarse fabric evocative of so-called 'Slavic' pottery of the 7th cent., with which it may well be confused. Table amphoras (stamnia) and small pithoi are often decorated with a distinctive incised decoration, making handles and body sherds of this usually nondescript and conservative shape particularly identifiable and diagnostic.

Ανασκαφές στη Σπάρτη· η ρωμαϊκή στοά, 1988–91. Μια πρώτη αναφορά, 1ο μέρος. (γ) Μεσαιωνική κεραμεική (πιν. 23–26)

Οι πρόσφατες ανασκαφές της Βρεταννικής Σχολής Αθηνών στην ρωμαϊκή στοά της Σπάρτης έφεραν στο φως κεραμεική που χρονολογείται από τον 12ο έως τις αρχές του 14ου αιώνα. Το μεγαλύτερο μέρος του υλικού ανήκει στο πρώτο μισό του 13ου αι. και αποδεικνύει ότι ωρισμένοι διακοσμητικοί ρυθμοί, που παλαιότερα ετοποθετούντο στον 12ο κυρίως αιώνα, ήταν σε κοινή χρήση για πολύ μεγαλύτερο διάστημα. Το ανασκαφικό πλαίσιο μέσα στο οποίο τα ευρήματα αυτά συντάσσονται υποδεικνύει ότι η κεραμεική του τύπου Champlevé (τα 'εγγάρακτα αγγεία' του Morgan) με διακόσμηση ζώων στο τόnton, ανήκει μαζί με την κεραμεική που ζωγραφίζεται με τη μέθοδο εφυάλωσης (την 'ομάδα V με ωχροπράσινη βαφή' του Morgan) και την όφιμη κεραμεική με επίχρισμα αργίλου. Ο διακοσμητικός ρυθμός των άβαφων αγγείων που ονομάζεται περιγραφικά (αλλά παραπλανητικά) 'πρωτογεωμετρικός' επίσης παραμένει σε χρήση. Τα αγγεία μαγειρικής είναι σχεδόν αποκλειστικά χειροποίητα, από πολύ χονδροειδή πηλό που θυμίζει τα λεγόμενα 'σλάβικα' αγγεία του 7ου αι., με τα οποία εύκολα συγχέεται. Σταμνία και μικροί πίθοι συχνά διακοσμούνται με μία χαρακτηριστική εγγάρακτη διακόσμηση, πράγμα που ευκολύνει την διάγνωση και αναγνώριση των λαβών και οστράκων σώματος αυτού του κατά τα άλλα ανεπιτήδευτου και συντηρητικού σχήματος.

PANAYIOTA SOTIRAKOPOULOU

5–20

The chronology of the 'Kastri group' reconsidered

The single ceramic phase of the Aegean Early Bronze Age known as the 'Kastri group' has been dated by scholars either to an early phase of EB 3 or to the late phase of EB 2. However, careful examination of the contextual associations of the characteristic pottery of this group in the Cycladic islands and the mainland, and detailed analysis of the ceramic forms and features first appearing in this phase, show the 'Kastri group' pottery to occur, as a rule, with forms of EB 2. It is also shown that either this pottery itself, or certain forms with which it occurs, present features heralding EB 3. It is thus proposed that the 'Kastri group' constitutes a transitional phase of apparently short duration, intermediate between EB 2 and 3, overlapping in date with both the last stages of the former and the early stages of the latter and 'bridging' these two periods.

Αναθεώρηση της χρονολογίας της κεραμεικής 'Ομάδας του Καστριού'

Η ιδιαίτερη κεραμεική φάση της Πρωτοχαλκής Εποχής του Αιγαίου που είναι γνωστή ως 'Ομάδα του Καστριού' έχει χρονολογηθεί από τους ειδικούς είτε σε μια πρώιμη φάση της Πρωτοχαλκής 3 είτε στην ύστερη φάση της Πρωτοχαλκής 2. Όμως, η προσεκτική εξέταση των συσχετισμών της χαρακτηριστικής κεραμεικής της ομάδας αυτής στις Κυκλάδες και την ηπειρωτική Ελλάδα και η λεπτομερής ανάλυση των κεραμεικών τύπων και χαρακτηριστικών που εμφανίζονται για πρώτη φορά κατά την φάση αυτή δείχνουν ότι η κεραμεική της 'Ομάδας του Καστριού' ευρίσκεται κατά κανόνα σε συσχετισμό με τύπους της Πρωτοχαλκής 2 και ότι είτε αυτή η ίδια είτε ωρισμένοι τύποι με τους οποίους συνενυρίσκεται παρουσιάζουν χαρακτηριστικά που προαγγέλλουν την Πρωτοχαλκή 3. Προτείνεται επομένως ότι η 'Ομάδα του Καστριού' αποτελεί μια μεταβατική φάση μικρής προφανώς διάρκειας, ενδιάμεση μεταξύ της Πρωτοχαλκής 2 και της Πρωτοχαλκής 3, που συμπίπτει χρονικά εν μέρει με τα τελευταία στάδια της πρώτης και εν μέρει με τα πρώιμα στάδια της δεύτερης και αποτελεί τον συνδετικό κρίκο ανάμεσα στις δύο αυτές περιόδους.

OLGA VASSI

287–93

An unglazed ware pottery workshop in twelfth-century Lakonia (*Plates 27–8*)

During a rescue excavation in the village of Magoula near Sparta, a pit was revealed which contained a heap of fragments of large and small vessels, the products of an unglazed ware pottery workshop. This paper presents the distinctive features of the workshop; the characteristic incised decoration on the strap-handle is considered its 'trade mark'. The operation of the workshop is dated to the first half or the middle of the 12th cent., and its production is identified in large closed vessels (*stamnia*) and small jugs for everyday use.

Ένα εργαστήριο άβαφης κεραμικής του 12ου αι. στη Λακωνία

Σε σωστική ανασκαφική έρευνα στην Μαγούλα Σπάρτης αποκαλύφθηκε σε αποθέτη σωρός τμημάτων μικρών και μεγάλων κλειστών αγγείων που αποτελούσαν προϊόντα παραγωγής ενός εργαστηρίου άβαφης κεραμικής. Στο άρθρο αυτό παρουσιάζονται τα χαρακτηριστικά του εργαστηρίου και ως κατ' εξοχήν διακριτικό σήμα θεωρείται η εγχάρακτη διακόσμηση των ταινιωτών λαβών. Η λειτουργία του εργαστηρίου χρονολογείται στο πρώτο μισό του 12ου αιώνα η στα μέσα του ίδιου αιώνα, και η παραγωγή του συνοψίζεται στην κατασκευή μεγάλων κλειστών δοχείων (σταμνία) και μικρών αγγείων καθημερινής χρήσης.

G. B. WAYWELL and J. J. WILKES

219–20

Excavations at Sparta: the Roman stoa, 1988–91. Preliminary report, part 1.
(a) Introductory remarks

In a brief note, the excavations are described and the pottery studies by D. M. Bailey and G. D. R. Sanders are introduced.

Ανασκαφές στη Σπάρτη· η ρωμαϊκή στοά, 1988–91. Μια πρώτη αναφορά, 1ο μέρος.
(α) Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Σ' ένα σύντομο υπόμνημα περιγράφονται οι ανασκαφές και γίνεται μια εισαγωγή στις μελέτες του D. M. Bailey και του G. D. R. Sanders για τα κεραμικά ευρήματα.